

Stockholms-Gillet

Gille-Tidender Årgång 18 Nummer 2 2013

Stockholms-Gillet Vårgille 2013

äger rum den 21 maj kl 17.30
på Fåfången

Vi hoppas på fint vårväder när vi denna gång skall besöka denna enastående utsiktsterrass. Gillets munskänk Christer Uggle kommer under kvällen att tala om "Söders historia som den avspeglas i stadsdelens gatu- och kvartersnamn".

Efter samling, då det finns en möjlighet att med en drink beundra utsikten över Stockholm och mingla med övriga deltagare, vidtar årsmötesförhandlingar klockan 1800. Dagordning delas ut vid mötet. Alla andra möteshandlingar, det vill säga ekonomisk redovisning och fullständig verksamhetsberättelse, publiceras på Stockholms-Gillet hemsida, www.stockholm-gillet.se. Den som önskar pappersexemplar kan kontakta kansliet, som då skickar handlingarna.

Middagen blir en italiensk vårbuffé, som kostar 495 kr, inklusive lättöl och kaffe. Den som så önskar kan köpa vin och annan spirituosa. I priset ingår också en lokalhyra. Vid uselt väder flyttar hela mötet under tak. Anmälan sker i form av inbetalning av avgiften på Gillets plusgiro 1381-3 senast den 8 maj.

Bussar går till exempel från Slussen, däribland buss 53. Från hållplatsen "Londonviaduk-

Fåfången. Foto: Wikimedia.

ten" går man upp för trappor till Fåfången och från hållplatsen "Danvikstull" är det en slingrande väg upp. Se kartan i SL:s "reseplanerare".

En onyttig plats?

Fåfången ligger på ett berg i östra delen av Söder och har en otrolig utsikt över Stockholms centrala delar, särskilt Gamla Stan och Strömmen. Parken har anor från 1700-talet, men redan tidigare låg här en skans, en del av Stockholms försvar. Grosshandlaren Fredrik Lundin blev 1774 ägare till större delen av

berget och byggde det ännu bevarade lusthuset. Ordet "fåfånga" hade länge använts för att beteckna marker, berg, holmar och skär som är otjänliga för jordbruk. Men just i Stockholm fick det en speciell betydelse av lusthus på berg med vidsträckt utsikt, väl ägnade för picknickande och kalasande. Även efter grosshandlarens konkurs 1780 talade man länge om "Lundins fåfånga" för att skilja den från till exempel Westmans fåfånga på Sabbatsberg och Burgmans fåfånga

på nuvarande Skansen-berget. Under de följande decennierna avlöste många ägare varandra. Skotten James Paton satte sin prägel på området på det under första delen av 1800-talet. Patons malmgård står fortfarande kvar på norra sidan av berget. Men stora förändringar skedde under det följande seklet i samband med anläggningen av Hammarbyleden, den nya fartygleden söder om söder. Då tillkom bland annat Danvikstullsbron, som nu står inför renovering.

Färgstarka gatu- och kvartersnamn

Södermalm nämns första gången 1288 i ett brev från biskop Anund i Strängnäs, "Suthraemalm". Det var inte så långt efter första omnämmandet av Stockholm år 1252. Namnet Åsön verkar länge ha använts omväxlande med Söder. Här låg mest betesmarker, men i en påvebulla från 1352 nämns "capella beate Marie Magdalene", så då måste någon bebyggelse ha påbörjats. Under medeltiden kan den knappast ha sträckt sig utanför nuvarande Maria församling, den del av Söder som ligger närmast Gamla Stan. De gator som fanns under medeltiden och 1500-talet var slingrande och oregelbundna.

De första gatunamnen stammar från 1600-talet. Först ut var Bastugatan, som namngavs

1602. Den stora stadsplaneringen nådde Söder på 1640-talet. I mitten av århundradet fick Söder också sina första kvartersnamn. Av stadsdelens ca 300 kvartersnamn har ca 50 funnits sedan dess, bland andra Dykärret, Höga loftet, Katrumpan, Kejsaren, Mäster Mikael, Nederland, Ormsaltaren, Oron, Södre Torn, Urvädersklippan och Överkikaren.

Gatu- och kvartersnamnen ger ibland intressanta inblickar i stadsdelens dramatiska historia. Om detta skall vår munsänk och Stockholmskännare Christer Uggla berätta mer.

Våra Gillen är mycket populära

Utmaningen för oss är att hitta både tillräckligt stora lokaler för Gillena. Det brukar lösa sig, men ibland har intresset varit större än vi kunnat ta emot. Ett tips är därför att inte vänta med anmälan. Häng på låset! Det är "först till kvarn" som gäller. Om du av något skäl måste ta tillbaka anmälan, dock senast några dagar innan mötet, återbetalas avgiften. Ange därför gärna konto- och mobilnummer vid anmälan.

Medlemsantalet fortsatt drygt 500!

Vid rådmötet i april 2013 invaldes Åsa Brodin, Joakim Collin, Christina Gyllenram Hylengren, Cecilia Hagermark, Barbro Lodin,

Anette Madsen och Olle Sjölander. Gillet hälsar er varmt välkomna och hoppas att ni ska trivas i vår krets!

Har du någon lämplig kandidat, född i Stockholm, som du och en medfadder vill föreslå, kan du rekvirera en anmälningsblankett från Gillets kansli. Inval sker vid rådsmötena i januari, april och september.

Kontakt med Stockholms-Gillet

Du når oss lätt! Skicka epost till stockholms-gillet@telia.com. Ring eller sms:a till Gillets kanslitelefon 08-411 26 48 eller intendentens mobiltelefon 0708-10 19 65. Om Du själv har en epostadress och mobiltelefon, så meddela

Söderböna i rådet får ordet

Vårgillet i år firas på Fåfången på Söder, min stadsdel sedan över 10 år. Kanske har jag inte hunnit bli en riktig Söderböna, som det hette när jag växte upp (dock på Östermalm), idag kallas man säkert för något annat, när man bor på Söder. Ganska nybliven Rådsmedlem vill jag värna och stärka Stockholms profil, jag är förskräckt över vad man planerar för och runt Slussen. Det är inte för att jag bor nära, vid Södra Latin, utan för att jag anser att trafiklösningen idag på Slussen är genial, ingen 8-filig väg kan ersätta den!

När jag var ung var det många som inte tog sig söder om Slussen, många som inte ville bo på Södermalm, i bostadsbytesannonser stod det ofta, gärna innerstaden men inte Söder. Själv kände jag bara till de stora genomfartsgatorna Götgatan, Hornsgatan, Folkungagatan och Ringvägen. Inte så kul på den tiden!

Tills min yngsta syster, som bodde på Maria Prästgårdsgata på 80-talet, tog med mig på en promenad runt hela Söder, då jag upptäckte allt vid sidan om, underbara små kulturhus, undanskymda torg och gator och den vidunderliga utsikten från Maria- och Skinnarviksbergen. Då tänkte jag, dit vill jag flytta en vacker dag. Det tog 20 år med ett mellanspel på 18 år i Gamla Stan, men till slut landade jag här. Och det har jag inte ångrat, inte en sekund! I Gamla Stan drömde jag om att ha balkong,

här har jag både terrass och balkong och mycket mera ljus över hustaken i stället för genom en gränd.

Er nya Rådsmedlem

*Katarina
Leijonhufvud*

gärna kansliet detta, eftersom det underlättar för oss om vi behöver ta kontakt.

Vår hemsida www.stockholmsgillet.se alternativt www.stortorgetsjulmarknad.com är nu etablerad. Vi håller den löpande aktuell med såväl medlemsinformation som upplysningar bland annat om Stortorget julmarknad. Hemsidan är en viktig kanal för vår marknadsföring, så sprid gärna länken.

Stortorget julmarknad är basen för Gillets verksamhet

På Stockholms-Gilletts hemsida finns en historik över julmarknadens utveckling från Gustav Vasas tid och fram till våra dagar. Det är fascinerande att konstatera, att så många av våra hyresgäster varit med så länge, i vissa fall i flera generationer! Gilbert Helmersson i bod nr 4, har till exempel sålt sina tomter i 33 år. Det betyder att Gilbert tillbringat nästan 4 år på Stortorget och han kommer förstås igen 2013!

Stämningen är mycket god bland deltagarna, vilket tar sig uttryck i ömsesidig hjälpsamhet och

kamratlighet under marknadens gång. Något av en "småstadsanda" råder på Stortorget! Den inbördes konkurrensen är liten, eftersom utbudet är så varierat. Nyttillkomna bodhyresgäster betonar just denna anda. Det borgar för att vi har en betydande kö av tänkbara ersättare om någon hyresgäst beslutar sig för att sluta.

Överskottet blev 330 000 kronor

Nu är bokslutet 2012 färdigt. Stockholms-Gilletts resultat för året genererade ett överskott på 330 tkr före bokslutsdispositioner, vilket är tillfredsställande. Dock ingår i detta ett engångsbelopp på 137 tkr från en realisationsvinst vid försäljning av Stockholms-Gilletts värdepapper. Resterande del av överskottet härrör sig från inkomster från julmarknaden. Marknaden omsätter nästen en miljon. Huvuddelen av överskottet, 230 tkr, har avsatts till stipendiefonden och resterande 100 tkr har avsatts till Stockholms-Gilletts kommande 100-årsjubileum. Hela årsredovisningen finns att se på Stockholms-Gilletts hemsida www.stockholmsgillet.se.

En åldermans vårkänslor

Äntligen vår! Vintern har varit lång, kall och snörik. Med bristfälligt plogade trottoarer och hala vägar har det inte alltid känts lockande att ta en promenad i vår vackra stad. Men nu när vi går mot ljusare tider och det blivit varmare är det frestande att flanera i Stockholm. Vi har många vackra parker som är värda ett besök när blommorna skjuter upp ur marken, träden knoppas och fåglarna kvittrar kärleksfullt. Nu är det också lockande att lära känna Mälardrottningens nya "garderob", såsom Hammarby Sjöstad, Norra Djurgårdsstaden och Västra Kungsholmen. Selikheter och skillnader mellan gammal stadsplanering och ny, upptäckta en stad som lever och utvecklas!

Låt oss också bli inspirerade av alla de intressanta föredrag om olika delar av Stockholm och stockholmiana, som vi får lyssna på under våra gillen. Martin Stugarts exposé över Blasieholmen vid Höstgillet lockar måhända till en spatsertur i denna del av staden. Och varför inte försöka söka upp några av de byggnader som KA Wallenberg gett bidrag till och som Anders Perlinge berättade om vid Midvintergillet.

En promenad i Stockholm får för min del gärna avrundas med ett museibesök. Vi har verkligen intressanta museer för alla smaker, det är bara att titta i tidningen på fredagarna. Vanligen anordnar Stockholms-Gillet inte museibesök; museerna står öppna för alla. Men visst var det roligt att få besöka Sjöhistoriska museet nu i vintras. Min favorit är annars Waldemarsudde,

som förutom mycket fina specialutställningar, bjuder på Prins Eugens hem och en vacker parkanläggning. En mycket positiv upplevelse härom veckan var också ett besök på Harry Karlssons Konstmuseum, där en kunnig och engagerad guide visade oss runt.

Jag hoppas att vi ses på Vårgillet den 21 maj. Förutom sedvanliga årsmötesförhandlingar kommer vi att få lära oss en hel del om gatu- och kvarternamn på Södermalm. Och om vädrets makter är oss nådiga kommer vi att kunna njuta av den fantastiska utsikten från Fåfången.

Slutligen ett födelsedagsstips! Ge ett medlemskap i Stockholms-Gillet till barn eller barnbarn. Det som krävs är som bekant att sökanden är myndig, född i Stockholm och rekommenderas av två medlemmar. Ansökningsblanketter finns hos intendenten. Visst vore det roligt att kunna sprida kunskaper om Stockholm till den yngre generationen och att besöka gillena tillsammans!

Richard Ljungqvist

Boka i almanackan!

Höstgillet 2013 planerar att äga rum den 24 oktober i Anna Whitlocks bygdegård, Eriksbergsgatan 8. Förra åldermannen Christian Bratt kommer att berätta om de smultronställen i Stockholm som stadsbyggnadsdirektören Per Olof Hallman låg bakom. Vid höstgillet kommer också den traditionsenliga stipendieutdelningen att äga rum.

